

Ministeren for offentlige arbejder (Carl Petersen): Det er rigtigt, at jeg har givet dette tilsagn, også under et samråd, men forudsætningen må dog være, at det er teknisk muligt at udføre arbejdet. Det er ikke teknisk muligt. Jeg har prøvet at undersøge, om det var muligt, og endog, om det var muligt at leje skibe til oprensningen. Det kan ikke lade sig gøre. De skibe, vi selv råder over, er så hårdt engageret, at de ikke kan gå ind, men det er nu, som jeg før sagde, blevet ordnet således, at de kan gå ind og foretage denne oprensning i foråret 1955. Der er nemlig ikke tale om, at man kan gøre det hele året. Man fraråder altid at begynde på den slags arbejde, når vi kommer hen omkring efterårstiden, hvor vejret er uroligt. Det er meget vanskeligt og meget dyrt, og selvom det kunne gøres, er det altså umuligt at skaffe materiel for til foråret 1955. Jeg nævnte det, for at der ikke skulle være nogen misforståelse.

(Kort bemærkning).

Sønderup: Såvidt mig bekendt foreligger der allerede fra Hvide Sande fiskeriforening et årgammelt andragende om at få denne oprensning foretaget, og jeg kommer tilbage til, at når man er så vrangvilligt indstillet overfor dette, som tilfældet er, skyldes det den manglende forståelse, der beklageligvis, når det drejer sig om vestkysten, i så udpræget grad er fremherskende i vandbygningsvæsenet. Jeg beder derfor endnu en gang den højtærede minister om at stille tingene på plads i vandbygningsvæsenet, så vi kan få denne oprensning foretaget. Når vi har givet køb på alle andre områder overfor ministeren, synes jeg, han kunne imødekomme os her. Ikke mindst under hensyn til, at der fra Ringkøbing by i sin tid er indsendt bidrag, synes jeg, det er et beskedent forlangende, at vi gør en indsats for, at de forudsætninger, hvorunder de pågældende i sin tid gik ind under de tyngende forhold, kommer til at foreligge.

Thestrup: Jeg vil gerne slutte mig til det ærede medlem hr. Sønderups anmodning om, at oprensningen sker i sommer. Jeg er ikke blind for, at der kan være store vanskeligheder ved det, men jeg tror dog nok, man kan sige, at hvis ministeren får

det til at ske i sommer, vil det ikke være første gang, han har overvundet en tilsyneladende umulighed. Jeg har stor tro til den højtærede ministers mulighed for at gennemføre ting, som ved første øjekast ser ud som umulige.

Ministeren for offentlige arbejder (Carl Petersen): Det har man for sin gode vilje! Jeg tænkte nok, at jeg skulle have ladet være med at sige ja, men det har jeg altså gjort, og det er også gennemtænkt; men det sidste, der er forlangt af mig, vil jeg ikke gå ind på. Jeg kan ikke gå hen og købe et skib for at få foretaget en oprensning, som jeg ikke selv tror på kan holde.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets §§ 1—3 og dets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse imod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om yderligere forlængelse af lov om en dansk besættelsesstyrke i udlandet.

(Første behandling findes i tidenden sp. 4747; udvalgets betænkning findes i tillæg B. sp. 593).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets tekst og spørgsmålet om dets overgang til tredje behandling sættes til forhandling under eet.

Ordføreren (Victor Gram): Jeg kan indskrænke mig til at henvise til den foreliggende betænkning, idet jeg blot konstaterer, at udvalget har delt sig i et flertal, bestående af socialdemokratiets, venstres og det konservative folkepartis medlemmer, som indstiller lovforslaget til vedtagelse uforandret, og et mindretal, det radikale ven-

[Victor Gram.]

stres medlem af udvalget, som ikke kan tiltræde lovforslaget.

Ole Bjørn Kraft: Ved lovforslagets første behandling og iøvrigt også under udenrigsdebatten har jeg gjort rede for mit partis principielle stilling med hensyn til vort kommando ved Kielerkanalen. Som det har været nævnt, har forsvarsministeren i udvalget oplyst, at forhandlingerne på det militære plan om forsvaret af nordflanken stadig foregår, og at der endnu ikke for regeringen foreligger nogen meddelelse om resultatet. Udfra dette kan vi give lovforslaget vor tilslutning, således som det foreligger, idet jeg påny vil understrege, at jeg går ud fra, at vi bliver holdt underrettet af den højtærede forsvarsminister om forløbet af disse forhandlinger, om de synspunkter, som bliver gjort gældende fra vore forbundsfællers side, således at vi vil være i stand til på et senere tidspunkt at overveje hele dette spørgsmål påny.

A. C. Normann: Da jeg i udvalgsbetænkningen har givet udtryk for en stilling, som afviger fra flertallets, vil jeg gerne uden iøvrigt at genoptage den principielle debat fra første behandling begrunde det radikale venstres synspunkt, der er det, at kommandoet i Tyskland bør trækkes hjem, og jeg vil derfor tilråde at stemme imod lovens forlængelse.

Der er ikke under udvalgsbehandlingen fremkommet noget, som for mig begrundet fortsat opretholdelse af kommandoet i Holsten. Den indrømmelse, som den højtærede forsvarsminister gav ved første behandling, at dets forbliven i Tyskland ikke blot var at betragte som symbolsk, men endda kun som en symbolsk gestus, bestyrker dette. Der er grund til at påskønne, at den højtærede minister overfor mit spørgsmål ganske åbent og ligefrem kalder kommandoet en gestus. Der er grund til at udtale respekt for den holdning, fordi enhver i denne sal kan se, at det taktisk havde været fordelagtigere, om regeringen havde opretholdt de sidste syv års praksis, nemlig at hævde, at brigaden, som ikke længere er nogen brigade, havde en virkelig militær og strategisk betydning og ikke blot en symbolsk. Det var velgørende, at vi i år fik dette frem,

og at kulisser og anden scenepynt blev fjernet, så kommandoet i al sin enkelhed kan ses som det, det er, en lille bitte styrke i en isoleret stilling, prisgivet udslettelse eller opløsning, før en eventuel krig er blevet en time gammel. Jeg tror, at den danske befolkning herefter vil have meget vanskeligt, endnu vanskeligere end det i forvejen var tilfældet, ved at forstå, at kommandoet ikke enten skal styrkes eller hjemkaldes.

Den nuværende ordning er — det kan vist herefter slås fast — uholdbar og uforvarsvarlig. Man har nu forlænget ordningen 5 år længere, end det oprindeligt var lovet englænderne, under påberåbelse af, at vi afventede resultatet af de forhandlinger, der føres på det militære plan. Den nuværende ordning er dog for urimelig til, at vi fortsat bør vente på udfaldet af de forhandlinger, som år efter år efterlyses i dette høje ting, thi forhandlingerne synes jo ingen ende at få.

Jeg har en enkelt bemærkning til det ærede medlem hr. Arnth Jensen, der under første behandling mente at kunne fastslå, at det ikke alene intet kostede Danmark at have brigaden i Tyskland, men at det tværtimod var en økonomisk fordel. Jeg bestred naturligvis denne formodning og bad på det ærede medlems foranledning forsvarsministeren oplyse, hvad den danske gestus, som jo ikke kan have nogen betydning for vore allierede, kostede Danmark. Denne oplysning har den højtærede minister givet mig, og den går ud på, at udgiften til kommandoet er 8 mill. kr., og at merudgiften som følge af kommandoets opretholdelse og som følge af, at kommandoet er i Tyskland i stedet for i Danmark, er 2,6 mill. kr. Selvom disse beløb som pris for en symbolsk gestus er meget store, er de jo ikke afskrækkende i forhold til vort forsvarsbudget som helhed. Jeg nævner dem da også kun her for at bevise overfor det ærede medlem hr. Arnth Jensen, at han vildleder befolkningen, når han romantiserer brigaden op til at betyde en direkte økonomisk lettelse for Danmark. Jeg tror, at det er sundt, at den slags vildskud på den offentlige debat skæres bort.

Jeg udtrykker sluttelig det håb, at regeringen, som altså endnu ikke i år har bekvæmet sig til at tage brigaden hjem,

[A. C. Normann.]

nu vil tilrettelægge sin deltagelse i forhandlingerne sådan, at Danmark ikke forlænger sin symbolske gestus igen, når loven udløber til næste forår.

Arnth Jensen: På grundlag af det ærede medlem hr. A. C. Normanns bemærkninger og hans fremdragen af mine udtalelser ved første behandling vil jeg gerne sige til det ærede medlem, at jeg selvfølgelig godt vidste, at brigaden opførtes på finansloven med en sådan udgift, fordi vi betaler udepenge til befalingsmændene og vistnok også til mandskabet, men det ærede medlem må prøve på at se, hvordan baggrunden for det hele er. Baggrunden er den, at vi skulle have en beredskabstjeneste på 18 måneder, og for at indføre den skulle vi også have kasernepladser og øvelsespladser. Men det ærede medlem ved vel, at vi dernede fik både kasernepladser og øvelsespladser gratis, og at vi også fik en ikke lille del tysk arbejdskraft til at hjælpe os?

Hvis det hele regnes med, tror jeg nok, at jeg tør sige, at mine udtalelser ikke betyder nogen vildledning af vælgerne.

(Kort bemærkning).

A. C. Normann: Når jeg har oplyst overfor det ærede medlem, at der foreligger den nævnte oplysning fra den højtærede forsvarsminister om, at merudgiften ved at have brigaden i Tyskland faktisk er 2,6 mill. kr. og det ærede medlem til trods derfor nu synes at ville opretholde den forestilling, at det alligevel er billigere, at der altså ikke er tale om nogen merudgift, så kan jeg ikke overbevise det ærede medlem om, at han ikke har ret deri, men kan kun henvise til den oplysning, der foreligger fra den højtærede minister.

Forsvarsministeren (Rasmus Hansen): Jeg takker for den velvillige modtagelse, som lovforslaget har fået fra et flertal her i salen.

Jeg har kun få bemærkninger at gøre. Jeg skal gerne bekræfte, at jeg har sagt om Tysklandskommandoet i dets nuværende form, at det kun kan betragtes som en symbolsk gestus, men det ærede medlem hr. A. C. Normann kan ikke heraf drage den konklusion, at Tysklandskommandoet, hvis

der sker noget, i løbet af få timer vil være prisgivet. Det er en konklusion, som mine bemærkninger ikke kan danne grundlag for, og som helt står for det ærede medlems regning.

Jeg vil i denne forbindelse gøre opmærksom på, at vil man opretholde det militære beredskab, vi har for tiden, i overensstemmelse med de beslutninger, der er taget i dette høje ting, består der ikke den praktiske mulighed for foreløbig at trække Tysklandskommandoet tilbage af den simple grund, at vi, hvis vi gjorde det, ikke ville være i stand til at skaffe de værnepligtige den nødvendige kaserneplads. Der kan komme et senere tidspunkt, hvor muligheden herfor foreligger, men den praktiske mulighed foreligger ikke i øjeblikket, medmindre man vil skære Tysklandskommandoet bort.

I anledning af den meningsudveksling, der har været mellem det ærede medlem hr. Arnth Jensen og det ærede medlem hr. A. C. Normann, skal jeg sige, at det er rigtigt, at jeg har givet det udvalg, der har været nedsat til behandling af lovforslaget, den oplysning, at merudgiften ved Tysklandskommandoet er 2,6 mill. kr., men vi slipper for kaserneudgiften, vi får billigere benzin, og vi har opnået visse fordele gennem den omvekslingsordning, der er truffet aftale om. Slutresultatet er som sagt en merudgift på 2,6 mill. kr. Det er imidlertid rigtigt — som oplyst af det ærede medlem hr. Arnth Jensen — at vi i dette beløb ikke har indregnet omkostningerne, hvis vi skulle bygge nye kaserner til styrken, og heller ikke udgifterne ved ekspropriation f. eks. til øvelsespladser. Alt dette må tages med ind i vurderingen af det tal, jeg har nævnt.

(Kort bemærkning).

A. C. Normann: Det er naturligvis rigtigt, når den højtærede minister siger, at han ikke har fremsat sådanne udtalelser, at man deraf kan drage den ubetingede konklusion, at i tilfælde af krig vil brigaden blive udslettet. Jeg tror blot, at efter at den højtærede minister klart har udtalt her i folketinget, at brigaden kun har betydning som symbolsk gestus, vil det være umuligt i fremtiden at opretholde den forestilling, at den i tilfælde af krig ikke i løbet af meget

[A. C. Normann.]

kort tid vil blive udslettet, nedkæmpet, isoleret eller afvæbnet. Jeg tror, at de fleste her i landet har et sundt omdømme, som får dem til at erkende for sig selv, at når der står 1 500 mand overfor en måske flere hundredefoldig overmagt, vil det være udelukket, at disse 1 500 mand — eller 1 700, som det måske i mellemtiden er blevet til — kan være til nogen praktisk nytte.

Ministeren siger, at der i omkostningerne ikke er indregnet udgifterne til fremskaffelse af kaserneplads, hvis brigaden blev taget hjem. Det er naturligvis rigtigt, når man går ud fra den opfattelse, at tjenestetiden skal være 18 måneder, således at den styrke, der skal ligge inde, ville blive forøget med det antal, der blev trukket hjem fra Tyskland. Man er imidlertid ikke tvunget til på forhånd at gå ud fra denne forudsætning. Det er muligt, at der, inden loven skal fornyes, kommer en sådan situation, at også socialdemokratiet og den nuværende regering vil overveje — på lignende måde som en stor del af arbejderpartiet i England og partifæller i Norge og Holland og andre steder gør det — at slække på tjenestetiden. Vi er også nogle, der ønsker, at Danmark ikke allerede nu var gået over til 18 måneders tjenestetiden.

Jeg fastslår altså på basis af ministerens oplysninger, at der er tale om en merudgift på 2,6 mill. kr. i forbindelse med brigadens opretholdelse. Det er det, der foreligger for os, og den teori, det ærede medlem hr. Arnth Jensen har fremsat til glæde for befolkningen, at vi tjener penge på at have brigaden dernede, kan ikke opretholdes.

Forsvarsministeren (Rasmus Hansen): For klarheds skyld vil jeg gerne gøre opmærksom på følgende. Jeg har sagt, at Tysklandskommandoet kun kan betragtes som en gestus med det formål at tilkendegive for et år endnu vor vilje til at afvente resultatet af de forhandlinger, der føres om en effektiv militær dækning af Danmarks sydgrænse. Den aftale, der skal slutes, kommer til at gælde for 1 år. Derefter har vi mulighed for at tage sagen op igen og se på de problemer, som til den tid måtte foreligge.

Løvrigt må jeg fastholde, at der ikke er

noget grundlag for at fremstille det, som om vi prisgiver 1 500 mand ved at opretholde Tysklandskommandoet. Der foreligger for mig intet, som berettiger til en sådan argumentation.

(Kort bemærkning).

Ole Bjørn Kraft: Det var vist mig, som først brugte det udtryk, at kommandoet i Tyskland nærmest havde symbolsk betydning, og det tror jeg ikke er urigtigt. Betydningen er nemlig symbolsk i forhold til den hovedopgave at dække indfaldsvejene til Jylland. Det ærede medlem hr. A. C. Normann har dog ikke ret, hvis han dermed mener, at kommandoet slet ikke har nogen opgave at løse dernede; der er opgaver selv for den lille styrke, som der her er tale om, og som i givet fald vil kunne være nyttig også for Danmarks forsvar.

(Kort bemærkning).

Oluf Pedersen: Vi har her i tinget fået adgang til at rette spørgsmål til ministrene, men ikke til ærede medlemmer. Foranlediget af de udtalelser, som det ærede medlem hr. Arnth Jensen har fremsat under denne debat, vil jeg dog gerne spørge det ærede medlem, om det er rigtigt, at han har sagt, hvad der refereres i „Sorø Amtstidende“ — jeg beder om tilladelse til et kort citat —:

„2 jetjagere blev gjort klar til at gå op, men de lettede ikke. Man oplyste landingspladsen og satte ekstra lys på garagerne med de dyre jetjagere samt på værkstederne, som om man ville sige: Kan I se at ramme, ellers tænder vi en lampe til.“

Er det referat rigtigt?

(Kort bemærkning).

Arnth Jensen: Ja, den udtalelse har jeg fremsat i en spøgende form om alt det, som foregik på Kastrup flyveplads.

Det ærede medlem hr. A. C. Normann kunne kun få regnestykket til at passe, hvis man på forhånd gik ud fra 18 måneders tjenestetid og samme størrelse af den styrke, der skulle være inde. Ja, men det ærede medlem må vide, at det gik man på forhånd ud fra; det var vedtaget af et flertal her i tinget, og det var det, der dannede grundlaget for min udtalelse om, at det

[Arnth Jensen.]

ville blive dyrere, hvis vi selv skulle til at bygge kaserner og indrette øvelsespladser for den pågældende beredskabsstyrke. Jeg tror, det er billigere at have styrken dernede, og, som jeg også tilføjede dengang, der er også bedre uddannelsesmuligheder i Tyskland.

(Kort bemærkning).

A. C. Normann: At dømme efter den højtærede forsvarsministers sidste bemærkning ønsker den højtærede minister at blive forstået således, at man nærmest ønsker at have brigaden liggende i Holsten som et bevis overfor vore allierede for, at vi er villige til — således sagde den højtærede minister — at afvente resultatet af de forhandlinger, der føres mellem de andre lande. Jeg skal da indskrænke mig til at spørge, om man ikke på en nemmere, bekvemmere og billigere måde end ved at opretholde en brigade til 8 mill. kr. om året, som alle synes er nytteløs, kunne fortælle vore allierede, at vi er villige til at afvente resultatet af de nævnte forhandlinger. Det ville dog vistnok være enklere og mere fordelagtigt for os.

(Kort bemærkning).

Oluf Pedersen: I modsætning til det ærede medlem hr. Arnth Jensen mener jeg, at dette spørgsmål er for alvorligt til at spørge med. Det ærede medlem sagde, det var i Kastrup, det skete, men mig bekendt er det ikke i Kastrup, at jetjagerne er stationeret. Det er det, jeg mener er forkert i det ærede medlems udtalelse. Sagde det ærede medlem ikke, det var i Kastrup, det skete? Men var det dér, hvor jetjagerne er stationeret, at man tændte landingslysene og kom med denne indbydelse? Den udtalelse, som jeg citerede fra „Sorø Amtstidende“, kan en dansk folketingsmand ikke være bekendt at fremsætte.

(Kort bemærkning).

Arnth Jensen: Jeg kan ikke forstå, at der skulle ligge nogen indbydelse i den udtalelse. Har det ærede medlem hr. Oluf Pedersen ikke også ironiseret over noget? Jeg kan ikke andet end ironisere over den tragikomiske historie på flyvepladsen.

Formanden: Jeg gør opmærksom på, at det er anden behandling af forslaget om brigaden, der er på dagsordenen.

(Kort bemærkning).

Oluf Pedersen: Jeg spørger det ærede medlem hr. Arnth Jensen: Er det rigtigt, hvad det ærede medlem har sagt, at det var dér, hvor jetjagerne var stationeret, det skete, eller var det i Kastrup? Udtalelsen er ikke korrekt.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets tekst og dets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse imod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Dér er ikke mere at foretage i dette møde.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, fredag den 7. maj, kl. 13 med følgende dagsorden:

- 1) *Valg af 4 medlemmer til Kongeriget Danmarks Hypotekbanks bestyrelse.*
- 2) *Valg af 17 medlemmer til udvalget vedrørende regulering af bymæssige bebyggelser.*
- 3) *Tredie behandling af:*
Forslag til lov om tillæg til lov nr. 431 af 17. december 1952 om „Nordisk Mineselskab A/S“.
- 4) *Anden behandling af:*
Forslag til lov om ungdomsundervisning m. v. (ungdomsskoler, aftenskoler, fortsættelsesklasser, efterskoler, landbrugsfaglige skoler, brevskoler, fritidsforanstaltninger).
- 5) *Anden behandling af:*
Forslag til lov om ændringer i lov om retens pleje m. v. (I anledning af grundloven af 5. juni 1953).

[Formanden.]

6) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ændring i lov om retsafgifter i domssager m. m.

7) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ændringer i lov nr. 118 af 13. april 1938 om sindssyge personers hospitalsophold.

8) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ændringer i lov om offentlig forsorg (om adgang til domstolsprøvelse af beslutninger om anbringelse på arbejdsanstalt m. v.).

9) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om midlertidige ændringer i lov om offentlig forsorg (om adgang til domstolsprøvelse af beslutninger om inddragelse under børneforsorg m. v.).

10) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ændringer i lov nr. 171 af 16. maj 1934 om foranstaltninger vedrørende åndssvage.

11) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ændring i lov nr. 138 af 10. maj 1915 om foranstaltninger mod smitsomme sygdommes udbredelse.

12) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ændring i lov nr. 145 af 12. marts 1918 om foranstaltninger til tuberkulosens bekæmpelse.

13) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ændringer i lov nr. 193 af 4. juni 1947 om bekæmpelse af køns sygdomme.

14) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ændring i lov nr. 67 af 31. marts 1953 om karantæneforanstaltninger mod smitsomme sygdomme.

Mødet hævet kl. 13⁴⁵.

107. møde.

Fredag den 7. maj kl. 13.

Formanden: I skrivelse af dags dato meddeler finansministeren, at han ønsker her i tinget skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om midlertidigt løntillæg m. v. til statens tjenestemænd m. fl.

Udvalget angående forslag til lov om udvælgelse af tandlægevirksomhed og forslag til lov om ændring i lægeloven har afgivet tillægsbetænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer vil blive omdelt.

Skriftlig fremsættelse af lovforslag.

Finansministeren (Kampmann): Jeg skal tillade mig for det høje ting at fremsætte *forslag til lov om midlertidigt løntillæg m. v. til statens tjenestemænd m. fl.*, der går ud på forlængelse med visse ændringer af lov nr. 184 af 20. maj 1952 om midlertidigt løntillæg m. v., der udløb den 31. marts d. å.

Som det vil være de ærede medlemmer bekendt, har jeg ført forhandlinger med tjenestemændenes 3 centralorganisationer og Danmarks Lærerforening om tjenestemændenes lønordning for tiden efter 1. april d. å. Der blev ved disse forhandlinger opnået enighed mellem organisationerne og mig om lønvilkårene for finansårene 1954—55 og 1955—56, og det foreliggende lov-